

עפ"ת 9301/03/24 - מדינת ישראל נגד אחמד מחאמיד

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 9301-03-24 מדינת ישראל נ' מחאמיד 09 מאי 2024
תיק חיצוני: 14211701744

לפני
המערכת
נגד
המשיב

כבוד השופט אינאס סלאמה
מדינת ישראל

אחמד מחאמיד

פסק דין

1. לפני ערעור המדינה על החלטתו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה, בתתע"א 8016-11-20, מיום 31.1.2024, במסגרתה קבע בית המשפט קמא כי המשיב ריצה את מלוא תקופת עבודות השירות שהוטלו עליו בתיק אשר התנהל נגדו, וכי חלף רכיב עבודות השירות ועקב מוגבלותו הרפואית, תוטל על המשיב התחייבות כספית בסך 2,000 ₪ למשך 3 שנים להימנע מביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסילה.

2. עסקינן בתיק שהתנהל בבית המשפט קמא ובו הודה המשיב והורשע בעבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף. לאחר הודאתו של המשיב במיוחס לו, הודיעו הצדדים כי גובש ביניהם הסדר טיעון אשר כולל, בין היתר, מאסר לריצוי בעבודות שירות.

3. ביום 3.11.2022 גזר בית המשפט קמא את דינו של המשיב והשית עליו, בין היתר, 4 חודשי מאסר בפועל וכן הפעיל במצטבר עונש מאסר מותנה של 3 חודשים (מחצית מתקופת תנאי אשר הייתה תלויה ועומדת נגדו), כך שבסך הכל ירצה המשיב 7 חודשי מאסר בפועל.

עוד נקבע, בהתאם להסדר, כי המאסר בפועל ירוצה בעבודות שירות, בתחנת משטרת עירון, החל מיום 1.2.2023.

4. ביום 23.6.2023, במהלך ריצוי עבודות השירות, נפגע המשיב בתאונת עבודה. בעקבותיה, נערכה למשיב וועדה רפואית בתאריך 3.7.2023 אשר קבעה אי כשירות זמנית והכירה בארבעה ימי היעדרות, מחמת תאונת העבודה, כימי ריצוי.

5. למשיב נערכו שתי וועדות רפואיות נוספות, הראשונה ביום 27.8.2023 והשנייה ביום 4.12.2023. לאחר שבועדה הראשונה הומלץ על אי כשירות זמנית עד להצגת אישור כשירות רפואית, טען המשיב

עמוד 1

בוועדה השנייה, כי עודנו מבצע טיפולים ומוגבל בניידות, כך שאינו יכול לחזור לעבודות השירות.

6. בעקבות הוועדה מיום 4.12.2023 פנה הממונה על עבודות השירות לבית המשפט קמא בבקשה "לשינוי גז"ד מטעמי אי כשירות רפואית". בית המשפט קמא קיים דיון בבקשה, ובהחלטתו מושא הערעור, קבע, כי המשיב ריצה למעשה את מלוא תקופת עבודות השירות אשר הוטלה עליו, "בין 64 ימים עבודה ובין יתרת התקופה - 83 ימים עת היה לא כשיר לעבוד על יסוד המסמכים רפואיים שהוצגו בפני".

7. בית המשפט קמא ביסס את החלטתו על תקנה 7(ג) לתקנות העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות), תשע"ב-2011 (להלן: "**התקנות**") אשר קובעת, כי "ימי היעדרות מסיבות רפואיות, יחשבו במניין ימי עבודות השירות שבהן היה אמור עובד השירות לעבוד" בהתקיים מספר תנאים, כמפורט בתקנה.

8. בית המשפט קמא קבע, כי "המסמכים הרפואיים אשר הוצגו בפני מבססים למעלה מן הצורך את אי מסוגלותו של הנאשם לבצע את עבודות השירות או כל עבודה חלופית עקב **פגיעתו בזמן עבודות השירות**, עובדה שאינה במחלוקת". (ההדגשה במקור).

9. אי לכך, נקבע על ידי בית המשפט קמא, כי "חלף רכיב עבודות השירות ועקב מוגבלותו הרפואית של הנאשם כפי שהוכחה בפני, אני מחייבת את הנאשם לחתום על התחייבות כספית בסך ₪ 2,000 למשך 3 שנים להימנע מביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסליה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה".

10. המדינה מאנה להשלים עם החלטת בית המשפט קמא. בהודעת הערעור נטען, כי בית המשפט קמא שגה בהחלטתו הנ"ל שכן, בעוד שהתקנה שהובאה לעיל מסמיכה רופא מטעם שירות בתי הסוהר להכיר בתקופת אי כשירות רפואית כתקופת ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות, בבקשה שהוגשה לבית המשפט קמא על ידי הממונה צוין, כי רופא שב"ס הכיר ב- 64 ימי היעדרות בלבד כימי ריצוי.

לפי המערערת, ככל שסבר המשיב כי רופא שב"ס שגה בקביעתו, דרך המלך להשיג על קביעה זו היא בעתירה מנהלית ולא במסגרת הליך טיעונים משלימים לעונש כפי שקבע בית המשפט קמא. אי לכך, לדידה של המערערת, בית המשפט קמא חרג מסמכותו בקביעתו כי המשיב ריצה את מלוא התקופה, בניגוד לעמדת רופא שב"ס.

11. זאת ועוד, לפי המערערת, הקביעה הנ"ל של בית המשפט קמא אינה מתיישבת עם החלטתו להטיל על המשיב התחייבות כספית, מאחר ומדובר בשתי קביעות סותרות, "שכן לא ניתן לקבוע מחד שהמשיב ריצה את מלוא תקופת עבודות השירות ומאידך להטיל עליו רכיב ענישה חלופי חלף עבודות השירות". לבית המשפט קמא אמנם יש סמכות לגזור עונש אחר על המשיב, אך לפי המערערת שגה בית המשפט קמא בקביעתו כי חלף עבודות השירות תוטל על המשיב התחייבות כספית בלבד. המדובר בעונש מקל

בצורה קיצונית בנסיבות, המצדיק התערבות ערכאת הערעור.

12. ב"כ המשיב התנגד לערעור וטען, בדיון שהתקיים לפני, כי הגשת הערעור נועדה "להראות שרירים לבית המשפט קמא", זאת במיוחד שאין לערעור כל בסיס. לדידו, הודעת הערעור מבוססת על שתי טענות; הראשונה העדר סמכות, והטענה השנייה עניינה בכך שהקביעה לעניין ריצוי עבודות השירות היא של רופא שב"ס ולא של בית המשפט.

לפי הסנגור, קביעה זו של משך הימים שיחושבו כימי ריצוי "היא לא קביעה רפואית אלא היא קביעה כתוצאה מחווה"ד הרפואית למשך תקופה ממושכת כי המשיב אינו קשור (צ"ל כשיר) להמשך. חוות הדעת הוגשה לתיק בית משפט קמא וצורפה להודעת הערעור שהגישה המערערת". אי לכך, ממשיך הסנגור וטוען, כי "הקביעה של בית משפט קמא שאימצה את מה שאנו טוענים לו סעיף 51ז(ד) [לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**")]] של פגיעת עבודה שאירעה במהלך עבודות השירות, ייחשבו כימי ריצוי. לאור קביעות רופא שב"ס והרופא המומחה המשיב לא היה כשיר לבצע עבודות השירות משך למעלה מ- 86 ימים. על כן לא נותרו ימי ריצוי. ימי הריצוי הסתיימו לפני הרבה זמן לכן קביעתו של בית משפט קמא ... היא קביעה הגיונית...".

13. בתשובה לטיעוני הסנגור, טען ב"כ המערערת, כי גם בבקשה לשינוי גזר דין שהגיש הממונה, התבקש בית המשפט "לקבוע מה יעשה ביתר הזמן". רוצה לומר, כי בהעדר קביעה של רופא שב"ס הקובעת ריצוי של יתרת הימים, בית המשפט היה אמור להורות על שינוי גזר הדין על ידי קביעת עונש חלופי בדמות ריצוי יתרת התקופה של המאסר מאחורי סורג ובריח. לחילופין, הוצע (בהודעת הערעור) כי עניינו של המשיב יבחן מחדש על ידי הממונה על עבודות שירות לצורך קביעת מקום עבודה חלופי.

דין והכרעה

14. לאחר שנתתי דעתי להודעת הערעור על צרפותיה ולטיעוני הצדדים לפני, ולאחר שעיינתי בתיק אשר התנהל לפני בית המשפט קמא, נחה דעתי כי דין הערעור להתקבל.

15. סעיף 51ז(ד) לחוק העונשין קובע, כי "**תקופת הפסקת עבודת שירות וימי העדרותו של עובד שירות לפי סעיף זה, לא יבואו במנין ימי עבודת השירות, למעט היעדרות מסיבות רפואיות בשל תאונת עבודה שאירעה במסגרת עבודת השירות ובמקום עבודת השירות**".

16. תקנה 7(ג) לתקנות מפרטת את התנאים הנדרשים לצורך קביעה לפיה ימי היעדרות יבואו במנין ימי עבודות השירות. בכגון דא נקבע, כי "**ימי היעדרות מסיבות רפואיות ייחשבו במנין ימי עבודת השירות שבהם היה אמור עובד השירות לעבוד, בהתקיים התנאים שלהלן:**

(1) התאונה אירעה לעובד השירות במקום עבודת השירות, בזמן ביצוע עבודת השירות

עמוד 3

ובמסגרתה, דווחה למפקח כאמור בסעיף קטן (א), וניתנה לגביה הצהרה לפי סעיף קטן (ב);

(2) עובד השירות אושפז בבית חולים בשל תאונת העבודה או המציא אישור רפואי לפי טופס 13 שבתוספת על כך שניידותו נפגעה ושאינו ביכולתו להגיע למקום עבודת השירות, או שנבדק על ידי רופא שירות בתי הסוהר ונקבע כי אינו יכול לבצע את המוטל עליו במקום עבודת השירות או במקום עבודת שירות חלופי, שהממונה רשאי לשלוח אותו אליו בהתאם להוראות תקנה 11; עובד השירות ימציא את האישורים האמורים לא יאוחר משבעה ימים מיום תחילת ההיעדרות, אלא אם כן מצבו הרפואי אינו מאפשר זאת."

17. ייאמר מיד, כי קביעה כאמור הינה קביעה של הממונה על עבודות שירות שבוחן את התקיימותם של התנאים שפורטו בתקנה. כדי להגיע למסקנה שיש להביא במניין ימי עבודת השירות את ימי ההיעדרות, צריך שייקבע על ידי רופא שב"ס, כאחת האופציות, כי הנאשם אינו יכול לבצע את המוטל עליו במקום עבודת השירות או במקום עבודת שירות חלופי, שהממונה רשאי לשלוח אותו אליו. קביעה כאמור לא קיימת בעניינו של המשיב.

לא זו אף זו, ולמען השלמת התמונה אציין, כי השגה על החלטת הממונה הינה על דרך של עתירה מנהלית.

כך או כך, פניית הממונה על עבודות שירות בעניינו אל בית המשפט קמא, לא התבססה על סעיף 51(ד) לחוק העונשין או על תקנה 7 לתקנות, אלא הינה בהתאם לסעיף 51(א1)(1) לחוק העונשין (בבקשה צוין בטעות ס"ק (2)). על פי סעיף זה, שמסדיר את סוגיית ההפסקה השיפוטית של עבודת השירות, מוסמך בית המשפט שגזר את הדין (ובהעדרו - שופט אחר) לגזור על הנאשם עונש אחר, אם הובאה לפני בית המשפט חוות דעת של רופא שב"ס ולפיה "עובד השירות איבד את כושר העבודה שלו ונקבעה לו אי כשירות קבועה או ממושכת בשל פגיעה שאירעה לו לאחר שנגזר דינו". כך הוא המקרה דנן.

18. בכגון דא, הממונה הודיע בפנייתו לבית המשפט כי בוועדה הרפואית מיום 4.12.2023 טען המשיב כי עקב מוגבלותו בניידות ומאחר ואינו יכול ללכת עם נעליים סגורות, אין הוא יכול לחזור לעבודה. עוד צוין בבקשה, בסעיף 9, כי "על פי חוות דעת עדכנית מטעם רופא שב"ס מדובר במי שבעניינו אי כשירות ממושכת ומכאן פניית החת"מ לשינוי גזר הדין...".

19. הקביעה הנ"ל של רופא שב"ס אשר נכללה בבקשה של הממונה (ואשר קיבלה חיזוק על ידי המסמכים הרפואיים שהגיש המשיב בדיון שנערך בעניינו), אינה יכולה לבסס, יש מאין, את הסטת הדיון מהבקשה לשינוי גזר הדין אל עבר קביעתו של בית המשפט קמא לעניין ריצוי מלוא התקופה של עבודות השירות.

20. יתרה מכך, החלטת בית המשפט קמא לעניין ריצוי מלוא תקופת עבודות השירות, ככל ונלך לפי גישתו של הסניגור המלומד כי זו היא הסוגיה שבליבת הדין שם, אינה יכולה לגרור אחריה השתת עונש נוסף בדמות התחייבות כספית על המשיב, בד בבד עם הקביעה כי הוא סיים לרצות את עבודות השירות בשל מוגבלותו, שהרי האפשרות להטלת עונש נוסף או חלופי, אינה מוסדרת בסעיף 51ז(ד) דלעיל.

21. אין מנוס אפוא מביטול החלטת בית המשפט קמא מושא הערעור, על מנת לאפשר דיון מחדש בבקשה המקורית של הממונה בדבר שינוי גזר הדין. פועל יוצא מכך, שיש לבטל את ההחלטה על הטלת התחייבות כספית.

ודוק, בשים לב לעתירה החלופית של המערערת, לא מצאתי להורות כי המשיב ירצה את יתרת מאסרו מאחורי סורג ובריוח כפי שעתרה המערערת בהודעת הערעור, אלא להחזיר את הדין לבית המשפט קמא אשר בטרם יקבל החלטה בבקשה, יורה כי עניינו של המשיב ייבחן מחדש על ידי הממונה לשם מציאת מקום עבודה חלופי בהתאם למגבלותיו הרפואיות. ככל ולא ימצא מקום חלופי, ובכל מקרה לאחר קבלת התייחסותו העדכנית של הממונה, יקיים בית המשפט קמא דיון בבקשה ויכריע בה בהתאם למיטב שיקול דעתו.

סוף דבר

22. השורה התחתונה מכל האמור היא, **שדין הערעור להתקבל**. החלטת בית המשפט קמא מבוטלת והדין מוחזר כאמור בסעיף 21 הנ"ל.

מזכירות בית המשפט תניח פסק דין זה על שולחנו של בית המשפט קמא, תשלח עותק הימנו לצדדים כמקובל ותסגור את התיק.

ניתן היום, א' אייר תשפ"ד, 09 מאי 2024, בהעדר הצדדים,
בהסכמה.